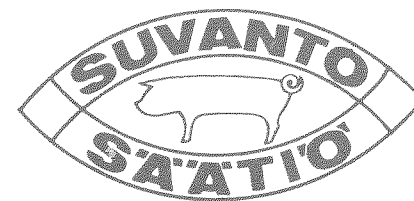

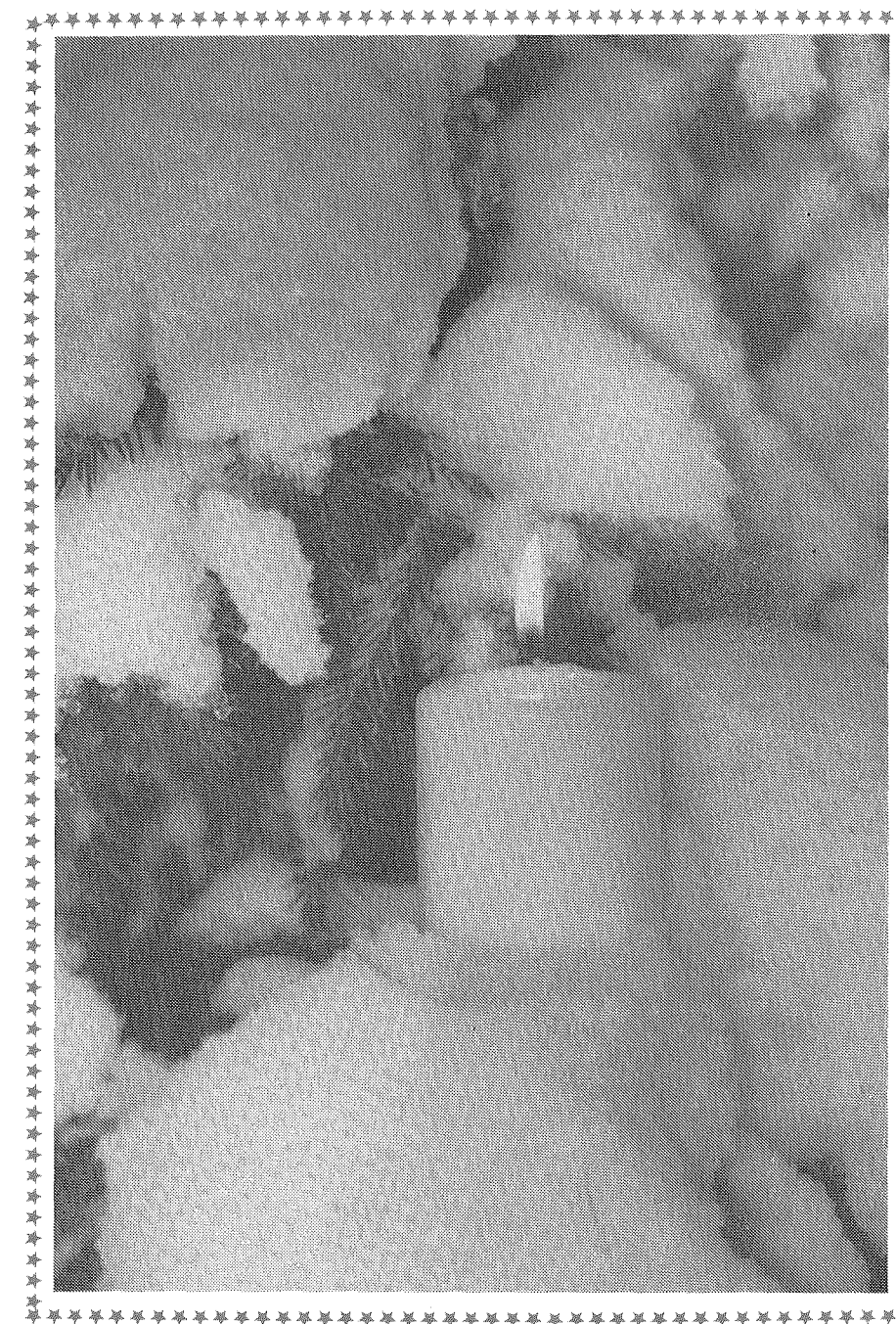
SUVANNON SEUTU

*Rauhaa
joulu-
aikaa*

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

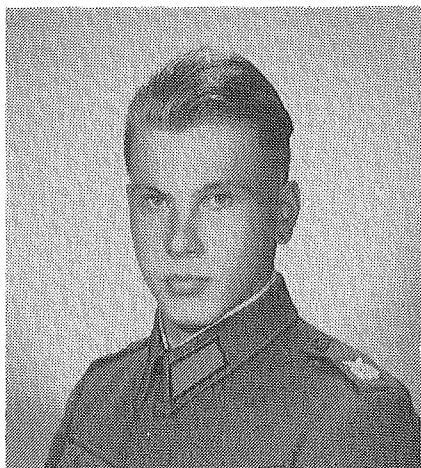

N:o 8 1992
JOULUKUU

*Onnellista
vuotta 1993*

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

50 VUOTTA täytti Erkki Kallervo Salmela Ruovedellä. Hän on syntynyt Sakkolan Karholassa 14. 10. 1942. Vanhemmat Maire ja Toivo Salmela.

60 VUOTTA täytti 2. 11. 1992 Pentti Vilho Welling Pirkkalassa, kotipaikka Sakkolan Viiksanlahti, missä on käyty kesällä katsomassa nykyisiä asukkaita.

50 VUOTTA täytti 19. 9. 1992 Punkalaitumella Liisa Vuokko Huuska o.s. Lemmetti. Hänen harrastuksiinsa kuuluvat mm. kuorolaulu, käsityöt ja Martta-toiminta. Vanhempien, Aino o.s. Ukkosen ja Viljo Lemmetin kotikylä Sakkolassa oli Lapinlahti.

60 VUOTTA täytti 8. 11. 1992 Punkalaitumella Hilka Sillanpää o.s. Karonen. Vanhemmat: Maria o.s. Pitkänen ja Aapro Karonen olivat Röykkylästä kotoisin.

60 VUOTTA täytti Huittisten Huhtamossa 20. 6. 1992 Irma Anneli Laaksonen o.s. Naskali. Hänen vanhempiensa, Selma o.s. Kallosen ja Viljami Naskalin kotikylä Sakkolassa oli Lapinlahti. Irma Laaksonen harrastaa käsitöitä.

70 VUOTTA täytti 3. 11. 1992 Sirkka Annikki Pulakka Punkalaitumella. Kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

80 VUOTTA täytti 28. 11. 1992 maanviljelijä Väinö Paksu Ruovedeltä. Hän on syntynyt 1912 Sakkolan Hovinkylässä.

80 VUOTTA täytti 3. 9. 1992 Jenny Helena Laamanen, o.s. Viro-lainen Tampereella, kotipaikka Sakkolan Sipilänmäki.

60 VUOTTA täytti 8. 11. 1992. Aatos Karjalainen Lopella. Hänen kotikylänsä oli Lapinlahti.

80 VUOTTA täytti 20. 11. 1992 Hilja Saastamoinen, o.s. Häyrinen Helsingissä, hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Koveroja, Vilakkala.

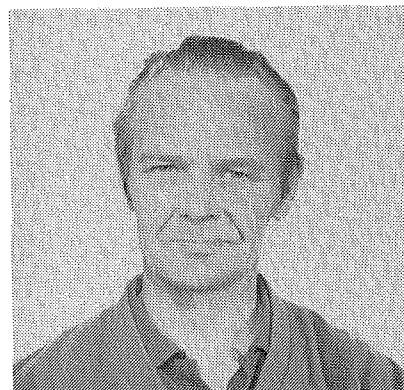
90 VUOTTA täytti 24. 11. 92 Ester Lautarinne o.s. Korpelainen Kangasalla. Kotikylä Sakkolassa Riiska, syntymäpaikka Metsäpirtti, Raaju.

75 VUOTTA täytti Iida Korhonen o.s. Kekki. Hän syntyi 11. 12. 1917 Sakkolassa Haparaisten kylässä Aleksanteri Kekin (eli Ristolan Alen) ja Anna Marian nuorimpana lapsena. Tätä nykyä Iida asustaa Rautalammilla rivikodissa Helge-miehensä kanssa. Maatalo, jota he antaumuksella hoitivat, jätettiin pojalle 8 vuotta sitten. Koto-Karjalan muistot ja isänmaallisuus ovat lähtemättöminä edelleenkin Iidan ajatuksissa. Iida on vilkas ja sisukas karjalainen. Oot yhtä nuori kuin isänmaamme, mut' pitkä matka on askeltes.

KUOLLEITA

Laina Maria Karvonen, o.s. Määttänen, ent. Pulakka kuoli 20. 10. 1992 Vammalassa. Hän oli syntynyt 12. 2. 1906 Sakkolan Vilakkalassa.

Verhoilija Pentti Rekoma kuoli 19. 8. 1992 Valkeakoskella, jossa hän oli asunut 32 vuotta. Siunaus entisen kotikunnan Lempäälän kirkossa läheisten läsnäollessa, muistotilaisuus Lempäälän Ehtookodossa. Pentti Rekoma oli syntynyt 23. 7. 1926 Sakkolan Haparaissa.

Helena Kiiski, o.s. Pekkanen, synt. 17. 7. 1899. Entinen kotikylä Sakkolan Riiska, kuoli 18. 8. 1992 Jyväskylässä.

Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

Muistikuvia

Nyt kerrotut tapahtumat rajoittuvat aikaan 1926—27, jolloin olin Kiviniemen Radiumparantolassa jonkinlaisena "yleispoikana", jos niin halutaan sanoa. Nestori Toivonen, paljon maailmaa nähnyt, otti minut "täysihoitolaiseksi" kevättälvella v. 26.

Tehtäviini kuului mm. talon höyrykeskuslämmityksen hoitaminen. Homma oli sikäli hankala, että piti olla aamulla anivarhain jalkeilla harjaamassa tuubeja. Siitäkö johtunee, että olen niin aamuvirkku. No, tämä vain talvisaikaan. Katselin kevättälvella, kun miehet tekivät rautalankakatsiskoja. Keräsin verkosta yli jääneitä palasia ja vein niistä oman pienen katiskan ja vein lähteestä virtaavan puron suussa olevaan sulaan. Ällistyin melkoisesti kun aamulla menin katiskaani kokemaan. Se oli tupaten täynnä matikoita. Vein osan kaloista kotiväelle.

Lähteestä kumpusi ja kumpuaa kai vieläkin radiumpitoista savivelliä, jota käytettiin kääreinä hoidettaville. Lähteen alapuolella naksutti yötä päivää ns. Oinas-pumppu, joka perustui siihen, että kun antaa veden juosta putkessa ja sitten putki äkkiä suljetaan, niin siitä syntyvä paine heittää aina pienen tilkan vettä säiliöön, joka oli vintillä. En ole tällaista pumppua nähnyt missään muualta. Pumppu oli siis automaatti, joka ei tarvinnut muuta käyttövoimaa.

Suunnilleen pääsiäisen maissa oltiin Leppäsen Matin kanssa Kuusikoniemessä kokemassa rysää jään alta. Ihmeteltiin, kun kevätjäättä lähti hevosajopeli oikaisemaan Kuusikoniemestä Kiviniemeen. Jäähän olivat jo hauraita ja paikka oli hyvin virtainen. Eikä se päässytään kuin noin parisataa metriä rannasta kun hevonen molskahti sulaan. Vain reki jäi jälle. Reessä ollut toinen mies lähti juoksemaan rantaan ja toinen otti reestä puukangen, jonka sijoitti hevosen mahan alle ja näin kannatellen

hevon jään reunaa vasten alkoi huutaa apua. Hevonen teki uintiliikettä koko ajan pärskien kovasti. Ihmisiä alkoi vähitellen tulla köysien ja lautojen kanssa apuun, mutta kesti pari tuntia, ennenkuin hevonen saatiin pitävälle jälle. Hevonen ei kuitenkaan suostunut nousemaan jaloilleen, ennenkuin ajomies kävi pyytämässä parantolasta spriitä lääkkeeksi. Hevonen tarvitsi vielä toisenkin spriannoksen, kunnes hämärän tultua lähdimme pois. Illalla kylältä palaava monttööri Lindgren kertoi hevosta taluttavan miehen tulleen vastaan ja molempien käyttäneen hyväksien tien laidasta laitaa.

Parantolassa saunottiin joka iltana. Yli rakennuksen ulottuvan uima-altaan yllä oli pieni kaarisilta, josta riippuvan tangon avulla hypättiin altaaseen. Sauna oli melko tilava ja saunomiseen osallistuvivat kaikki isäntää myöten. Naisilla oli tietysti oma vuoronsa. Toivonen käytti tilaisuutta myös antaakseen ohjeita ja neuvoja töiden suhteen. Sauna oli siis eräänlainen tiedotustilaisuus, missä päivän tapahtumat kerrottiin ja huomina suunniteltiin. Vahvasti hiilihapoista radiumvettä oli aina vapaasti saatavissa.

Nimi Kiviniemen Radiumparantola samoin kuin Kiviniemen kasarmiinkin lienevät saaneet nimensä siitä, että Kiviniemessä oli rautatieasema. Viiksanlahdessakin oli myöhemmin pysäkki tai seisake, mutta ei silloin vielä. Muistan, kun Viiksanlahteen tuotiin rautatievaunullinen tyhjiä pulloja parantolaa varten. Vaunu piti jättää Viiksanlahteen purkamista varten. Purkamistyö kävi hitaana laisesti tottumattomalta joukolta ja kiire pakkasi päälle kun huomattiin, että kohta tulee juna ja tyhjä vaunu pitää saada sitä ennen Kiviniemeen. Onneksi ehdittiin.

Helsingissä 14. 11. 1992

Aapo Karppanen

Yhdeksänkymppiä täyteen

Antreassa Taljalan kylässä 29. 10. 1902 syntynyt Johannes Myllö, jota myös Jussiksi kutsutaan, täytti äskettäin 90 vuotta.

Hän on viimeiset vuodet asunut tyttärensä Kaija Ryypön perheessä Kalvolan Iitalassa ja kesäiset päivät kuluvat pihalla lampaita paimennellessa ja laatikosta postia hakiessa.

Talvella kertoo yhä huumorintajuihen vanhus olevansa "sisähommis-sa".

— Hyvinhän tässä on isän kanssa mennyt. Muisti ja järki pelaa — kuulo on tosin papalla huonontunut ja desibeilejä tarvitaan hänen kanssaan keskustellessa, kertoo Kaija.

Jussi muutti vanhempiensa ja veljiensä kanssa Sakkolan Hovinkylään noin kymmenvuotiaana kun Hovin maat jaettiin pikkutiloiksi pienviljelijöille.

— Siihen aikaan oli töitä tehtävä pienestä pitäen, ja koulunkäyntikin jäi vähiin. Muistan kun jo poikase-
na olin lapsenlukkana naapurissa, ei-
hän siitä mitään rahaa saanut, mut-
ta ruuan kuitenkin.

— Sitten oli vuorossa aika paimen-

poikana Partasen Antilla, ja voimien sekä iän kasvaessa olivat edessä maa- ja metsätöitä, muistelee pitkäikäinen karjalaismies.

Virkin sahalla ja Uuraassa

— Ei se pieni maatila monelle miehelle töitä tarjonnut, ja muualle piti lähteä hommia etsimään. Minä olin ensin Virkin sahalla Suvannon rannalla ja sitten tein ahtaajan töitä Uuraan satamassa kahdeksana kesänä peräkkäin.

Niin kului nuoremiehen elämä, pääosin työn ja urheiluharrastusten merkeissä.

Kunnes Jussi vähän vaille kolmekymppisenä tapasi Hovinkylän emäntäkoulussa opiskelevan satakuntalaisen tummatukkaisen ja ruskeasilmäisen Anni Mäntylän, josta tuli sitten puoliso lähes kuudenkymmenen vuoden ajaksi. Ja siinä sivussa äiti kahdeksalle lapselle.

Mies kävi läpi molemmat sodat ja palasi jatkosodan jälkeen vaimonsa synnyinseuduille Satakuntaan jal-

kaansa haavoittuneena alikersantti-
na.

Palasi kuitenkin, ja pianhan se jal-
kakin siitä tervehtyi. On tosin vanha-
na alkanut vaivaamaan uudelleen,
nyt on keppeä apuna käveltäessä.

Maanviljelijänä ja metsätöissä

Johannes osti 1947 vapaalla kau-
palla sellaisen 30 hehtaarin pientilan
Hämeenlinnan läheltä Hattulasta. Si-
tä viljeltäessä ja talvisin metsätöissä
sekä rahtia ajaen tuli kymmenhenki-
nen perhe toimeen.

Hänet tunnetaan ahkerana ja ai-
kaansaavana miehenä, jolta ei elä-
mänsä aikana ole montaa markkaa
viinaan tai tupakkaan kulunut... ja
tuskin kuluu jatkossakaan.

— Mitä sitä itseään tahallaan ru-
peaa sairaaksi tekemään, siinä hom-
massa kuluvat vielä rahatkin.

Urheilu on ollut aina lähellä mie-
hen sydäntä. Omakohtaisesti aktii-
viurheilu aikanaan Karjalassa, ja sit-
ten lastensa kannustajana ja auttaja-
na samoissa puuhissa.

Jussi oli iäkkäänäkin tarkkakäti-
nen. Hän heitti 76-vuotiaana kolmel-
la peräkkäisellä 5 tikan sarjalla yh-
teistuloksen 124.

Tästä on mustaa valkoisella, ja to-
distajatkin olivat kotiladossa paikal-
la.

Tulos tekee yli 40 keskiarvon viidel-
lä tikalla, ja sitä on ikä huomioiden
pidettävä viiden metrin matkana mel-
koisena pinnamääränä.

Enää ei tikka osu, mutta vielä tois-
sakesänä Jussi voitti sukujuhlissa
käydyssä petanque-kuulakisassa mo-
net nuorempansa.

Että sellainen pappa...

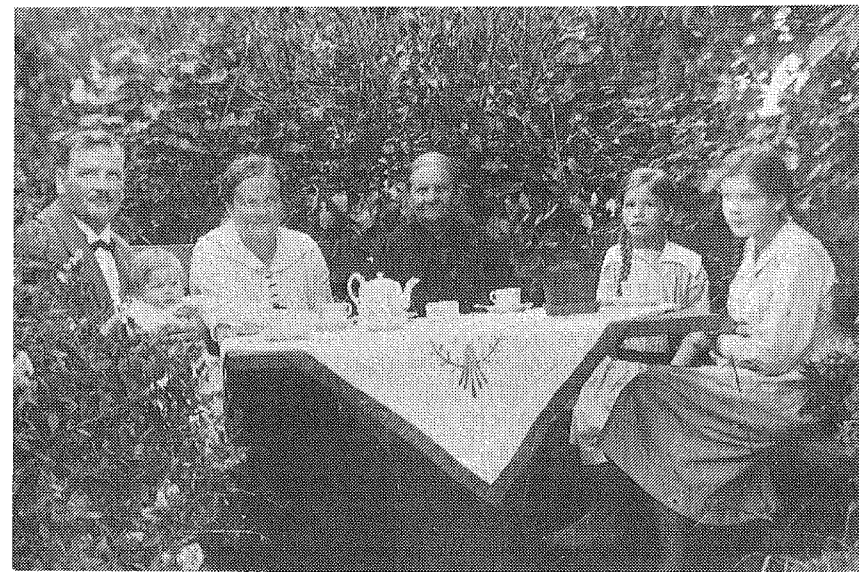
Johannes lähettää tässä lehden vä-
lityksellä terveisensä tuttavilleen eri
puolilla maata. Ja toivottaa jo tässä
vaiheessa ystävänsä satavuotispäivil-
leen kymmenen vuoden kuluttua.

Pekka Myllö

Vielä toissakesänä tekaisi Myllön Jussi näin komean heinäseipään, eikä sii-
nä aikaakaan paljon mennyt. — Kuivia tuntuvat olevan, toteaa juuri yh-
deksänkymppisenä täyttänyt ex-hovinkyläläinen.

Ihmisen ikäinen elämäntyö

Kesäinen kahvihetki Virkin perheen puutarhassa vuonna 1916. Isä, kauppias
Viktor Virkki, rouva Maiju Virkki, Tyyne-Kertun äitipuoli, sekä isänäiti He-
lena Huuska, Tyyne-Kerttu ja Helmi-sisar. Isän sylissä sisar Mirja.

Kesäkuun alussa avattiin Helsin-
gissä käsityöneuvos Tyyne-Kerttu
Virkin elämäntyönäyttely. Juhla-
vuonna saadut lahjoitukset ja osa
elämäntyönäyttelyä on edelleen näh-
tävänä Virkki-museossa.

Juhlavuoden merkeissä käsityömu-
seo on saanut vastaanottaa lukuisia
lahjoituksia: lahjoittajia on kaik-
kia 11 henkeä, joista monella pe-
rätti 50 esinettä. Kyllä ihmisillä on
joskus ollut aikaa ja hyvät silmät teh-
dä tuo kaikki!

Opetusministeri Riitta Uosukaisen
avaaman näyttelyn yhteydessä juhli-
ttiin myös 85-vuotispäiväänsä viettä-
nyttä käsityöneuvos Virkkiä.

Juhlavuoden näyttelyssä oli esillä
myös tietoa juurista Sakkolassa —
kuten upea akvarellikartta Sakkolas-
ta, joka kertoo Virkinrannan seitse-
mästä talosta.

Harvalle meistä on suotukaan 60
aktiivista vuotta työskennellä. Suo-
men ensimmäisen käsityöneuvoksen
aktiiviaika on pidempi kuin monen
koko elämä.

Ystäväni Klaudia Pelkisen muistolle

Klaudia olet poissa. Kaipaukseni
on rajaton. Tuntuu niin oudolta, kun
kirjettäsi ei enää tulekaan. Sieltä ei
tulla kuulumisia kertomaan.

Vaikka emme keski-ikässä tavan-
neetkaan toisiamme vuosikymme-
niin, niin vanhuudenajan kirjeen-
vaihto toi meidät yhä vain lähem-
mäksi toisiamme. Saimme yhteyden
toisiimme vuonna 1971, osoitteesi
sain Suvannon Seutu-lehden toimi-
tuksesta. Siitä lähtien kirjeemme
vaihtuivat nopeassa tahdissa. Paljon
oli tapahtumia kerrottavana elämä-
me varrelta. Hyvälle ystävälle sai ker-
toa kaiken. Muistoja menneiltä vuo-
silta oli paljon. Ilman muistoja ihmisen
on onneton. Klaudia eli syvästi
muistoissaan.

Jumala on toteuttanut suunnitel-
mansa sen ihmisen kohdalla, jonka

Hän ottaa pois tästä maailmasta.
Näin on tapahtunut Klaudiankin
kohdalla. Hän oli jo väsynyt ja iäkäs.
Hän sai elää pitkän ja monivaiheisen
elämän. Siitä hän muisti aina kiittää
Taivaan Isää. Usein hän kertoi Suu-
resta Voimasta, johon hän luotti ja
turvasi elämänsä aikana.

Viimeinen kirjeensä oli päivätty
24. 3. 92. Se oli vaikeasti luettavaa.
Hänen täytyi olla sairas ja väsynyt.
Mutta hän olisi tahtonut vielä käydä
Kiviniemessä. Ja hän kertoi myös
Suuresta Voimasta, joka hänet pian
hakee. Kirjeessä oli myös hänen kir-
joittamansa jäähyväisruno Aura-ys-
tävälle:

”Älä itke haudallani, sillä en mi-
nä enää ole siellä. Tulen luoksesi
myrskytuulena tai leutona ilmavirta-
na ja kuivaan kyyneleesi. Tulen luok-

sesi lauluna lintusen, tulen luoksesi
tuoksuna kukkasen. Tulen luoksesi
muistojen tiellä. Älä itke haudallani,
sillä en minä enää ole siellä. Olen jo
osana Suurta Voimaa.”

Vastasin heti hänen kirjeeseensä.
Odotin ja odotin. Aloin ajatella, et-
tä Klaudia on päässyt sinne, minne
hän viime aikoina toivoi pääsevänsä.

Sainkin kohta hänen perheeltään
ilmoituksen, että Klaudia on siirtynyt
ajasta ikuisuuteen 17. 4. 92, pit-
känäperjantaina. Klaudian mukana
poistui suuri osa Karjalan, Sakkolan
ja Kiviniemen muistoista.

Kiitos Klaudia kaikesta mennees-
tä. ”Siellä ompi onnellisten maailma,
siellä autuaitten maa.” (Aleksis Kivi)

Aura Lahtinen

Muistojeni Kekinniemi

Useimmille Sakkolan kävijöille jotka on käyneet myös Taipaleessa ja pysähtyneet Keljassa Runteenmäellä on tämä maisema tullut tutuksi. Siinä näkyy auringossa hohtava Suvannon selkä, Suvannon ainoa saari ja Kekinniemi kuin tarjottimella. Tätä maisemaa on varmaan paljon valokuvattu näinä vuosina Kotiseutumatoilla.

Minulla liittyy paljon ajatuksia, muistoja ja tunteita noihin kahteen sanaan Kekinniemi ja Niemenhaka. Ne vievät ajatukset lapsuuteen ja moniin mieluisimpiin tapahtumiin siellä. Olihan meillä asiaa kesän aikana sinne päivittäin. — Tämä alue jossa Kekinniemi sijaitsi oli kotini haka-maata, ja vain niemen kärki jossa oli Kalatupa, kuului Valtiolle. — Tässä oli hakamaan vieressä myös Lahden niitty, jossa kesäisin käytiin heinätoiss ja syksyisin paimenessa. En muista kuka lie meille lapsille tehnyt pienet haravat, mutta siellä me jo aika pienenä ajelimme karisteita. Isompana jouduimmekin jo sitten tositoimiin. Riikosen niitty oli siinä vieressä aidan takana, ja siinä aherrettiin usein samanaikaisesti, joskus oli Arvo ja Kauko Kuparinenkin mukana siellä Riikosen puolella, (Aleksanteri Aavan pojat). Jouduin usein olemaan ladossa vastaanottamassa heiniä korjuu aikana, ja se oli hikistä hommaa kun heinät pisteli, täyttä oli ladossa ja aina vain piti saada sopimaan, ja suolaa heitellä väliin. Villesetä antoi vielä niin isoja taakkoja kun oli parhaissa voimissaan, että minä en tahtonut niistä millään hetkessä selviytyä. Josisetä antoi vähemmän kerrallaan ja silloin työ sujui paljon paremmin. Olipa sitten ihana tunne päästä uimaan siihen viereiseen Kiiskin lahteen tällaisen työn päälle. Mukava oli myös työn lomassa herkutella niillä mehevillä isoilla metsämansikoilla, jotka helottivat niityn aidan vieressä. Täällä sijaitsi myös

Saiman ja Hiljan entisen kodin paikalla Kekinniemessä 9. 7. 90. Vasemmalla Sirkka, Helinä, Hilja ja Saima.

pieni lahden poukama jota kutsuttiin Satkalahdeksi. Tämän lahden rannassa oli meidän Venelato ja myöhemmin myös Pylkkään venelato. Tämä oli vanha hirsilato jossa säilytettiin myös kalapyydyksiä, siellä oli verkot ja nuotat seinillä hyvässä järjestyksessä. Tästä ladosta niin monet kerrat äidin kanssa tyrkättiin vene vesille, joka helposti liukui pyörivien puiden päällä. Tässä lähdössä oli aivan oma tunnelmansa, kalaverkkojaan, veden ja veneen tervantuoksu, ja mummolaan lähdon odotus. Äiti alkoi soutaa tottunein vedoin Saaren eteläpuolitse kohti Lapinlahden rantaan, ja minä sain heitellä äyskärillä veneen pohjalta liikaa vettä pois. — Äiti souti joskus Mummolan rantaan saakka, rannasta noustiin joen vartta kulkevaa polkua ja Saikkelin mäkeä ylös, ja siinä olikin jo Mummolan navetta ja keltainen tupa. Useimmiten soudettiin kuitenkin Lapinlahden laivalaiturin rantaan, vedettiin vene rantaan, laitettiin aivot piiloon lepikkoon ja käveltiin ohi Pärssisen pihan, Kuparisen ja Leppäsen Antin ohi pitkin lietettä kulkevaa polkua Vilpon lietteen kohdalle, josta noustiin mäki ylös. Siinä olikin jo

portin takana taas Mummola, josta on omat mukavat muistonsa.

Illalla sitten soudettiin pois päin. Muistan usein Kiiskin Liisan kyykötävän veneessään siellä rannassa kalapyydyksiensä kanssa. Monesti oli jo hämärä kun vedettiin vene latoon ja lukittiin. Sitten käveltiin paljain jaloille Lahden niittyjen läpi ilta viileällä ja hämärällä pientä polkua ylös Välimäen harjulle, Kuorikoskelle ja siitä peltopolkua kotiin.

Tämä Satkalahti oli myös uima- paikka puhtaine hiekkarantoinen. Tässä opettelimme uimaan Malmisen lasten kanssa. Vonkka oli lähellä tässä äkkiä syvenevässä rannassa, niin että oli pysyttävä veden pinnalla jos mieli tällä rannalla uida.

Tämä oli myös kodin pyykkiranta. Sopivana kauniina päivänä kerättiin kaikki mahdollinen pyykki, myös säkit ja matot. Kaikki vietiin hevosella rantaan, myös pyykkipata, missä valkopyykki keitettiin, ja sikäli huuhdottua levitettiin pikku pyykki pensaiden päälle kuivumaan. Säkkejä hakattiin kartun kanssa ja mattoja harjattiin. Me lapset saimme juosta pitkin lahden rantaan ja vetää mattoja ja säkkejä perässä, ja niin ne tuli-

vat huuhdetuksi. Siellä oli mukana myös Meskasen lapset, ja yhdessä tämä työ oli hauskaa leikkiä. Siinä oli välillä vielä ruokailu ja kahvihetket, jotka antoivat oman virkistävän lisänsä tähän rantaelämään. Setä tuli illalla hakemaan hevosella puhtaat pyykkit pois, ja kaikilla oli hyvä mieli kun oli hauska päivä, ja tuli niin paljon puhdasta päivän mittaan.

Tässä Niemen haassa oli myös Kekkilän tykkipatteri. Se rakennettiin joskus 20 luvun alussa, en tiedä minä vuonna. Tämä patteri olikin sitten ahkerassa käytössä Talvisodan aikana. Tämän patterin päällä ja koko haassa kasvoi valtavasti vadelmia. Siellä taisi käydä koko kylän väki ja vieraan kylän väkeäkin, ainakin Lapinlahdesta. Vadelmia riitti kaikille, mutta taisi monta kertaa poimijoilla olla vähän pelko mielessä, jospa Ylätalon Kati tulee ajamaan pois marjastajat? Mummolla oli kyllä sellaiseen pelotteluun taipumusta.

— Tämä Niemen haka oli meillä vakituisesti kesällä hevoshakana. Iltaisin vietiin hevoset sinne yöksi, ja aamulla haettiin kun tarvittiin. Minäkin sain monesti olla viemässä kahta hevosta, Pirkkoa ja Eskoa sinne hakaan, ja myös hakemassa. Sinne piti kahden hevosen kanssa mennä kolmesta portista. Ensimmäinen portti, siinä talutin Pirkon aidan viereen mistä pääsin selkään ja Eskoa pitelin povotasta kun ratsastin lehmusten reunustamaa Kekkilän peltotietä. Sitten tuli Riikosen haan portti ja siinä piti tehdä sama homma. Kolmas olikin jo meidän haan portti, josta voi päästää hevoset vapaaksi. Hyvin onnistui myös hevosten hakeminen leivän kanssa.

Pidin kovasti hevosista, ja oli hyvä kun totuin niihin jo lapsena. Sitten sodan aikana sain olla tosi toimissa hevosen kanssa kun miehet olivat rintamalla. — Täällä Kekinniemessä oli myös Valtion kalatupa, joka alunperin oli kai rakennettu kalastuksen valvojille, mutta minun muistini aikana tässä asui aina joku perhe, vii-

Maisema Suvannolta 1930-luvulta; opettaja Eemil Merjamo meloo kanootillaan Sotkalahdella.

meksi Naskalin perhe. Tästä sai aina venekyydin Suvannon yli. Entisaikaan sanottiin että ”Luotiin” yli Suvannon. Suvannolta tulee mieleen säe Aleksanteri Aavan runosta: — ”Rakas seutu, rannoilla Suvannon, sinä aukea, karu, soma, Sinun luonasi hyvä olla on, kun vapaa sä olet ja oma.”

Se oli totta silloin kun Suvanto oli vapaa ja oma. — Tämä Kekinniemi ja nämä tienoot olivat varmaan kovin tuttuja paikkoja myös Lapinlahden asukkaille, joutuivathan he paljon käyttämään tätä reittiä asioidessaan Kirkonkylässä päin, ja kävivät hän he usein Haparaisissa urheilukilpailuissa, iltamissa ja monenlaisissa asioissa, ja heilläkin on omat muistonsa näiltä tienoilta. — Täältä Niemen haasta tullessa, joskus kuljettiin myös Riikosen haan portilta suoraa vanhaa peltotietä Riikoselle. Sen tien varsilla oli punaisenaan isoja meheviä metsämansikoita. Muistan kerran saaneeni kovan vatsapolton tästä liiallisesta mansikan syönnistä. Mutta kuinka tällaista kiusausta olisi pystynyt torjumaan?

Tällaisia mukavia muistoja sieltä lapsuuden mailta pulpahtelee usein

mieleen, ja muistoissa niitä saa kela- ta yhä uudelleen.

Meillä oli puhdas luonto, heliät hiekat Suvannon rannoilla, terve mukava, rauhallinen maalaiskylän elämä. Kaikista näistä rakkaista muistoista saamme olla kiitollisia. — Joku runoilija on tulkinnut hyvin meidän tuntojamme runosäkeenä: ”Miten suvien saatto on kukkinut siellä, jalat paljaat juosseet lepikkotiellä. — Koti Karjalassa oli siellä.”

Kesällä 1990 kävin näillä rakkailla rannoilla. Oli suuri ilo nähdä nämä rannat melkein ennallaan, vain rantakasvillisuus rehevöityneenä.

Puhdas valkoinen heliä rantahiekka, kirkas liplattava virtaava vesi ja voimakas pyörre niemen ja Saaren välillä niin kuin ennenkin. Vihreät kauniit rantakoivut, lauha lämmin kesätuuli ja herkäät kauniit muistot vuosikymmenien takaa, — tässä ja nyt. Ei osannut oikein todeksi uskoa.

— Eiköhän tämä pieni herkkä hetki ollut elämässä onnea? Olispa mahdollisuus joskus tähän niemeen saada kesämökki, ja palata tänne yhä uudelleen?

Sirkka Kuuppo

Sakkolan ilmasuojelukomppaniasta

1723 ILMASUOJELUKOMPPANIA
SAKKOLA, OSA I

Sain palvelukseen astumismääräyksen 5. 6. -42. Olin silloin 15-vuotias. Ilmoittautumispaikka oli Ojaniemen kylä, Kallosen talo. Saimme muutaman päivän alokaskoulutuksen, jotta oppisimme sotilasaskeleita ja sotatilan lait. Saimme myös aseet.

Palveluksemme Ojaniemessä käsitettiin pääasiassa kulonvalvontatähystystä tornista, mutta myös desanttijahdita ja siltavartiointia Kiviniemessä.

Saman vuoden, -42 jouduin alokaskursseille 29. 11. — 19. 12. Räisälään uudestaan, joilla todella ryömittiin. Kai minussa oli sotilasainesta. Paras kaverini siellä oli Kalervo Nuora, poliisin poika. Hän oli hyvä 100 metrin juoksija, hävisin hänelle jo kansakoulujen kilpailuissa. Harjoittelimme vapaa-aikoina Räisälän hienolla kentällä. Uskon, että hän olisi ollut miehissäkkin Sakkolan paras pikajuoksija. Tähän Räisälän aikaan sisältyi myös kunniavartio- ja kunnialaukaukset sankarihaudalla.

Kävimme Kalervon kanssa tarkastamassa myös Ilmavalvontatornin, siellä kun oli ikäisiämme lottia.

Myös kotipitäjän Sakkolan sankarihaudalla olen ollut kunnialaukaukset ampumassa.

Tähän jaksoon, joka siis alkoi 5. 6. -42 ja päättyi 1. 7. -43 sisältyi majoituksia myös kunnalliskodissa, Lohijoella ja Viiksanlahdessa. Viiksanlahdessa suosittu uima-allas oli vesitehtaan allas. Uimme myös samalla kohtaa Suvannossa, jossa oli laivahylky minkä katolta hypimme. Laivan nimeä en enää muista.

Lohijoella suoritimme ranta- ja tievartiointia. Vartiopaikalla kuuden hengen korsi, jossa viisi miestä vietti aikaansa vartiovuoraa odotellen. Varsinainen majoituspaikka oli noin kilometrin päässä Ukkosen talo. Mei-

dät päästettiin kotiin 1. 7. -43 ns. hälytyksellä koottaviin.

1723 ILMASUOJELUKOMPPANIA
SAKKOLA, OSA II

Ja tulihan se hälytys, 11. 6. -44, neljä tuntia aikaa saapua Sakkolan asemalle. Siellä saimme kohtapuoliin havaita, mitä sota oli? Tuli todella kiire, aloitettiin lastaushommat.

Lastattiin lemmiä avovaunuihin: — oli vaatteet lehmänpaskassa, kun alkoi kuulua vow, vow, vow ja taivaalla Pyhäjärven—Kiimajärven suunnasta tulee parvi, noin 20 konetta ”tovereita”.

Ei siinä kerinnyt kun asemapihan yli maantien ojaan rähmälleen. Katselin ojaan selälläni, mitä tuleman pitää ja näen kun nuori junan lähettäjä syöksyy ojaan suulleen noin 15—20 metrin päähän minusta. Taivaalla näkyi kiiltäviä vaappuvia pomeja ja samassa jysähtää, maa alkaa kuin keinua. En tiedä kuinka nopeasti pyörähdin vatsalleni ja ajattelin lähteä tien yli metsään. Jos sen olisin tehnyt, en tätä kirjoittaisi, sillä tuli toinen sarja ”munia”. Ei sitä kauan kestänyt, mutta puunoksaa, santaa ja kiviä satoi alas vielä, kun uskalsi katsoa tuhoja. Pöly leijui ilmassa, ensimmäisenä havaitsin, että junanlähettäjä oli kuollut. Pommi, joka lähelle oli osunut ei ollut suuri kuopasta päätellen, mutta riittävä. Kolme siinä muistaakseni kuoli ja seitsemän haavoittui. Haavoittuneiden kohtalosta en tiedä.

Kuorma-auto toimi sairaankuljetusautona. Veturin pienet etupyörät putoivat kiskoilta, mutta yllättävän nopeasti ne saatiin kiskoille. Kaksi lehmää veturin jälkeisestä avovaunusta oli lopetettava, kun sirpaleet lävisivät niiden kaulan. Oli onni, että ”tovereilla” oli huono sihti, sillä suurin osa ”munista” meni yli, eli metsään.

Lastaushommat jatkuivat. Ns. Pendeliini-juna, edes takainen, Sakkola—Punkasalmi aloitti. Kaikki muut vaunut olivat avovaunuja, lukuunottamatta sitä, millä matkustimme, se oli härkävaunu.

Maanviljelyskoneita niin täyteen kun vain sopi, tunnelikorkeus mitattiin. Tätä kesti kaksi viikkoa, lastaus — kuljetus — purkaus.

Toki kuormiin muitakin tavaroita sullottiin tukkeiksi, sillä ne pistettiin todella täyteen.

Ilmavaaran ja veturin tankkausten takia pysähdeltiin. Tankkausten aikana, kun sattui lypsyaika, saimme emänniltä lämmintä maitoa pakkeihimme, laitumet olivat radan vieressä.

Kun e.m. homma loppui haimme illan hämyssä ja yöllä, turvallisimmista paikoista myös päivisin maanviljelys y.m. tavaraa ja lastasimme ne vaunuihin Sakkolan asemalla.

1723 ILMASUOJELUKOMPPANIA
SAKKOLA, OSA III

Sakkola jää. Viimeistä edellinen siirto tuli Noitermaahan Pyhäjärvelle. Majoituimme Kansakoululle.

Noitermaan asemalla oli ammusvarasto. Aseman seinustalla oli räjähteitä, joita kukaan ei vartioinut, — ihmettelin! Joku kertoi, että ne oli saksalaisten.

En tiedä, siitä vaan hyökkäysvaunumiinoja, kasapanoksia ja kalastamaan. Luutnantti Yrjö Kiiski kirkonkylän poikia oli kalarosvojen pomo ja hänen nimeämänsä muut jäsenet: Teuvo Karvonen, Alpo Kuparinen ja Niilo Naskali.

Kalaa tuli Kiimajärvestä paljon. Kiiskin ”Ylli” olisi laittanut kotitalonsa paskahuussiin miinan ”vanjoja” varten, mutta sain estettyä, kun sanoin, että sinne voi mennä omia kyykylle.

Neljän polven pojat

Tiinuksen poikia potretissa neljän polven verran: vasemmalla Matti Tiinus, syntynyt 6. 11. 1904 Sakkolassa Purpuan kylässä. Oikealla Kalevi, syntynyt 26. 5. 1934 Canadassa Montrealissa. Markku on syntynyt Espoossa 9. 2. 1963, samoin espoolaisia on kuvan nuorimmainen Sami, syntynyt 13. 10. 1991. Matti Tiinus asuu Viljakkalassa.

Nimimuisti petti

Korjaus kirjoitukseen ”Hovinkylän hohto: Ehdin Karjalassa syntä”, Suvannon Seutu n:o 7 1992.

Kirstin ja Matin oppaaksi Perälän tilalle oli mainittu vääränniminen henkilö. Juttua tehdessämme kertojat kovasti miettivät Tyynen sukunimeä. Eivät muistaneet. Lehden ilmestyttyä kävi ilmi ettei Tyynekään ollut Tyyne vaan Senja (Ollikainen). Senja soitti Kirstille (Kuisma).

Virheestä ei liene koitunut kellekään harmia. Kenties päinvastoin. Ainakin Senjalla ja Kirstillä oli hauskaa sitä setviessään. Samalla suunnittelivat jo uutta matkaa.

Tekstin kirjoittajana katsoin velvollisuudekseni korjata asian.

Oikaisuterveisin **Hanna**

Valmistuneita

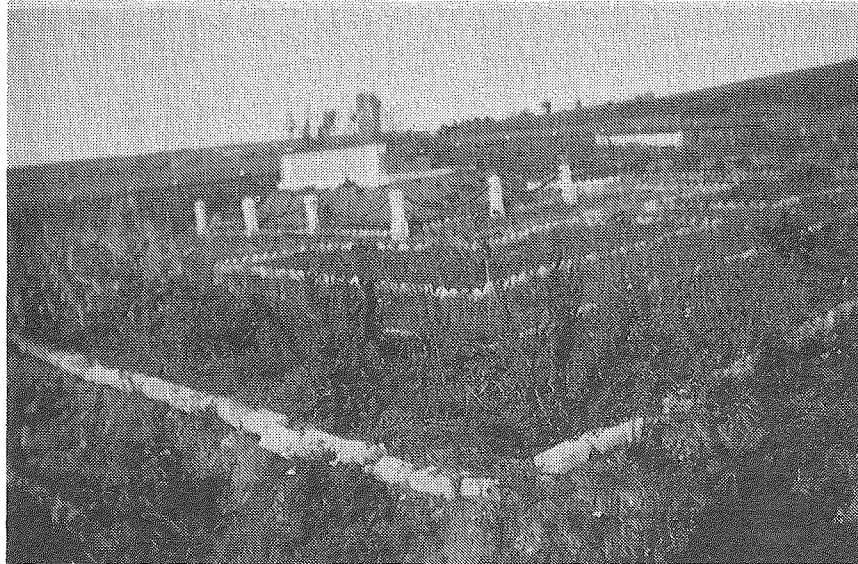
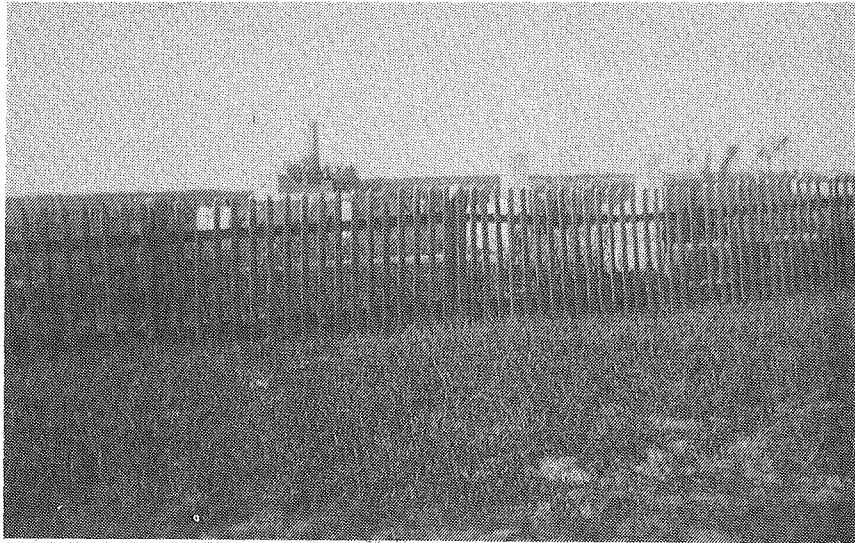
Hallintotieteiden maisteriksi Tampereen yliopistolla valmistui 24. 11. -92 Arja-Liisa Meskanen, o.s. Uoti. Hänen miehensä, Hannu Meskanen vanhemmat, Raili ja Arvo Meskanen Nokialta. Arvon kotikylä oli Vilakkala.

Muistelmat laati

Niilo Naskali

Keljan kuvia

Ohessa kaksi kuvaa Keljassa olleesta venäläisten kaatuneiden hautausmaasta. Ainakin toinen kuvista on niiden lähettäjän, Urho Kallosen, valokuvaama.

Keljan taistelun vuosipäivä on 27. 12. 1939. Kuvassa Sakkolan aseveljiä veteraanijuhlassaan Tampereella 27. 12. 1969. Vasemmalta kolmas istumassa on komppanianpäällikkö ev.luutnantti Heikki Virintie, oikealta neljäs istumassa vääpeli Jalmari Naskali. Keljan taistelun vuosipäivän muistona on kuvan lähettänyt Eero Kuisma Hyvinkäältä.

Laulun taikaa

En yritä arvailla minkälaisia vaikeuksia ja koettelemuksia on ihmisellä joka on menettänyt toisen jalkansa, mutta tiedän, että ei molemmat jalat omaavallakaan helppoa ole, jos vain toinen jalka on käyttökelpoinen. Kun minä matkalla joulukirkkoon poikkesin uusien suksien innoittamana laskettelemaan ja kärsin selvän tappion ladulle eksyneen männyn kanssa, niin kului runsas vuosi ennen kuin jalka, joka törmäyksessä oli katkenut, salli kävelemisen, mutta ei muuta räsistystä. Tuli käymäjalkaa kulkemisen aika ja hiljaisesta pojasta tuli vielä hiljaisempi. — Sellaistakin kummajaista sen ajan kylä-yhteisössä tarvittiin.

Maaseudun elämästä kertovissa kuvauksissa, valo- ja elokuviissa on usein tunnuksena häntä suorana kirmailevista lehmistä, vasikoista ym. kotieläimistä, jotka ovat pitkän talven olleet suljettuna navettaan, eivätkä vapauteen päästyään pidättelee riemuaan.

Haka ja aitaus olivat ne paikat, jonne lehmät laitettiin, silloin kun niitä pihapiirissä tarvittiin ja siellä ne viettivät myös kesäiset yöt. Kun metsäniityt alkoivat vihertyä, niin alkoi paimenen ja karjan yhteinen vaellus, aamuisin metsään ja iltaisin kotiin. Päivän kulki karja metsässä, mutta paimenet kotona muissa tehtävissä. Lehmien kanssa seurustellessa ei tarvinnut tarinaa heittää, minkä nyt huuteli Mansikkia ja Mustikkia,

Herttaa ja Helunaa. Minäkin kuljeskelin yhden kesän metsälaitumille ja illalla taas kotiin, molempiin suuntiin kaksi kertaa päivässä.

Kun aamu-lypsyt oli suoritettu, niin lehmät kerääntyivät veräjälle paimentaan odottamaan, hamuten ruokaa tyhjistä maasta. Veräjän auettua ne lähtivät verkkaisesti tallustelemaan ruokapaikoille päin.

Ensin kierrettiin kujasia pitkin Salmelan kartanon ympäri harjulle, sieltä laskeuduttiin Saaprun tielle ja vain paimen kulki siltaa pitkin Luprikkalan-ojan yli, sillä lehmät kahlasivat juomaan raikasta ja puhdasta Kalammen vettä.

Ojasta 50 metriä vasemmalle puolen tietä oli työväenyhdistyksen lava, jota ajan hammas oli jo runnellut. Lavan kohdalla kääntyi metsätie oikealle ja pari sataa askelta siitä, niin paimen sai kääntyä takaisin kotiin.

Ei paimenen tarvinnut ajaa karjaa, kunhan kulki sen perästä, sillä karja tiesi ja tunsu tiensä. Paimen ei tosin voinut pysähtyä tai lähteä muualle, sillä silloin karja myös pysähtyi ja jäi siihen paikkaan hamuilemaan jotain suuhun pantavaa. Karja piti aina saattaa perille saakka, silloin ne sieltä illalla tavoitti. Ja kyllä ne paimenta odottivat, sillä en muista ainakaan, että olisivat tulleet hakemaan kotiin.

Erään kerran olin vaikeuksissa kahden lehmän kanssa. Oli viljan korjuun aika ja pouta sää. Sirpin käyttäjiä tarvittiin paljon, joten jo-

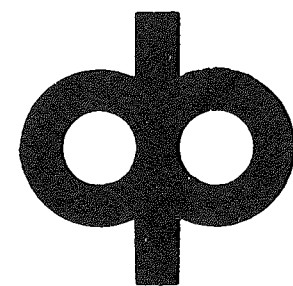
kainen näyttämään kykenevä lähetettiin pellolle. Erästä talosta tuli metsään kaksi lehmää, tavallisesti ilman paimenta, mutta nyt paimen oli mukana. — Pieni tyttö tummasta heimosta, lie ollut 10 vuoden ikäinen. — Hän ei jättänyt lehmiä minun huolekseni, vaan kulki mukana, laulellen koko matkan.

Lauloiko hän laulamisen ilosta? Oliko se seikkailun jännitystä? Sitä en tiedä, mutta lehmiinsä hän oli laulullaan vaikuttanut. Kun illalla menin hakemaan karjaa kotiin ilman ”lauluintusta”, eivät tytön tuomat lehmät suostuneetkaan lähtemään kotiin. Tulin muun karjan kanssa jo Saaprun tielle, mutta ne lehmät eivät tehneet elettäkään merkiksi kotiin paluusta. Palasin lehmien luo, ei autanut maanittelu, ei lonkalle läpsytyskään!

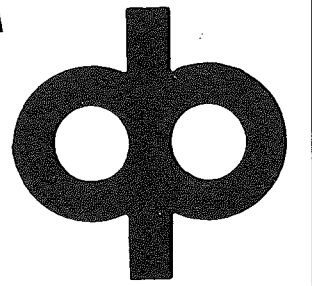
Lähdin takaisin muun karjan luo, kutsuen metsään jääneitä koko ajan. Ei mitään vaikutusta!

Yht’äkkiä muistui mieleeni tumman tytön laulu ja kun minulla silloin oli vielä tyttömäinen ääni, niin tein parhaani saadakseni tytön soinnin ääneeni. — Ihme ja kumma, sillä lehmät lähtivät juoksujalkaa perästäni. Hetkeksikään en hellittänyt laulamista ennenkuin Salmelan talon lähellä, niin kovasti pelkäsin lehmien jäävän yöksi metsään.

Pentti Veikko

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

Hiihtäjien suksi luisti

Kuisman suvun hiihtäviä veljeksiä olivat Manu, syntynyt 1896, Emil s. 1900 ja Arvi s. 1905.

Manu kilpaili suojeluskunnan ja jonkin verran Jäntevän edustajana eri kilpailuissa.

Eemelin paras saavutus oli suojeluskuntajärjestön mestaruuskilpailuissa Lahdessa vuonna 1926 neljäs sija, sekä puolustusvoimien mestaruuskilpailussa toinen sija pikamatkalla, sekä voitto hiihtosuunnistuksessa. Hän saavutti useita voittoja myös Käkisalmen Sanomien hiihdoista ja useita hyviä sijoituksia suojeluskuntajärjestön piirin ja valtakunnan mestaruuskilpailuista.

Arvin saavutuksia: alle 18-vuotiaiden maailman ennätys tasamaan hiihdossa Viipurin raviradalla. Hän kilpaili myös suojeluskuntakilpailuissa, mutta nivelreuma katkaisi hänen hiihtouransa myöhemmin.

Eemelin pojat hiihtivät myös; Manne s. 1926, Launis s. 1930, Immo s. 1935.

Manne suksi mestariluokassa, hänen parhaita saavutuksiaan: kansainväliset Kokkolan hiihdot vuonna 1953 ja siellä kolmas tila — taakse jäi mm. Ruotsin Mora Nisse Karlsson ja Veikko Hakulinen. Voitto pohjoismaisissa Paimion hiihdoissa 1954, ja kolmas sija Kiveliön hiihdoissa. Voitto mm. Hakulisesta. Viisi voittoa Harjavallan kansallisista hiihdoista. Paras saavutus suomenmestaruuskilpailuista 11. sija vuonna 1956.

Laurin parhaisiin saavutuksiin kuuluu Akateemisten suomenmestaruus vuonna 1953 ja hopeaa vuonna 1954. Akateemisissa MM-hiihdoissa

Itävallassa 12. sija vuonna 1953. Piirinmestaruuksia myös hiihtosuunnistuksista.

Immo oli mestariluokan menijä, ja suomenmestari alle 18-vuotiaissa vuonna 1953, sekä pronssia vuonna 1954 20-vuotisten sarjassa. Salpausselän pikamatkalla kolmas sija 1957 Pavel Koltshinin voittaessa vain sekunnilla toisen sijan. Tsekkoslovakiassa Harachovissa kuudes sija vuonna 1957. Hämeen piirin mestaruuksia eri sarjoissa yhteensä 10. Myös useita kansallisten kilpailujen voittoja nuorten ja yleisessä sarjassa. Hän oli myös metsätaikilpailujen valioluokassa.

Arvin tytär Airi s. 1945 oli hankin hiihtäjä. Saavutuksiin kuului Hämeen piirin mestaruus ja muita mitalisijoja. Voitto Tampereen puistohiihdoissa, joilloin taakse jäi mm. Siiri Rantanen. Suomenmestaruuksia soudussa perämiehellisessä nelosessa.

Manun poika Ilmari s. 1930 hiihti useita Hämeen viestiosuusia ja muita kilpailuja.

Antin poika Aimo s. 1922 hiihti myös Hämeen viesteissä ja muissakin kilpailuissa.

Kolmannen polven hiihtäjistä pääsi parhaimpiin saavutuksiin Mannen tytär Leena s. 1957. Hän voitti kaksi kertaa Hämeen piirin mestaruuden ja muita mitaleja. Joitakin kansallisia hiihtoja. Hän oli myös hiihdon A-valmentaja.

Aimon pojat Juha ja Kyösti sekä tytär Kati hiihtivät hekin Hämeen viestiosuusia ja piirin kilpailuissa. Kati sai piirinmestaruushopeaa 14-vuotiaiden tyttöjen sarjassa.

Ilmarin poika Jyrki hiihti Hämeen viesteissä ja piirin kilpailuissa ja myös ampumahiihdossa hän lähti ladulle.

Vuonna 1912 syntyneen hiihtomiehen, Oskar Rouvisen, parhaita saavutuksia voitto Salpausselän 50 kilometrillä vuonna 1945, vuonna 1946 sijoitus kuudes, ja 1947 neljäs. Vuonna 1946 SM-kisojen 50 kilometrillä toinen. Keski-Suomen piirinmestaruuksia hän voitti seitsemän, sijoitui Puijon kisoissa 1945 toiseksi. Hän harrasti myös maastojuoksua ja 3000 metrin estejuoksua.

August Kiuru s. 1922 oli olympiahiihtäjä 1950 Lake Placidissa — neljäs tila 18 kilometriltä ja yhdeksäs 50 kilometrillä, hopealla Suomen viestijoukkueessa. 1948 St. Moritzin olympialaisissa viestihopeaa. Seitsemäs sija 18 kilometrillä 1956 Cortinassa, hopeaa viestissä ja 21. sija 30 kilometrillä. Falunin MM-kisoissa kultaa viestissä, pronssia 15 kilometrillä ja 30 kilometrillä yhdeksäs tila. Hän voitti myös useita suomenmestaruuksia ainakin vuosina 1946, -48 ja -50. Hopeaa 50 kilometrillä 1952. Holmenkollenilla 1953 kolmas sija 18 kilometrillä, neljäs 50 kilometrillä ja vuonna 1955 toinen 18 kilometrillä. Ruotsin hiihtokisoissa Sundvallissa 1947 voitto 50 kilometriltä ja 18 kilometriltä kolmas sija. Salpausselällä 1945 18 km:llä kolmas, 1948 toinen, 1949 neljäs 50 km:llä. Ounasvaaran 50 km:n voitot vuosina 1948, -49 ja -52. Voitto myös Puijon 50 kilometrillä.

Käkisalmen oppikoulun perustamisesta sata vuotta

Entiset opettajat ja oppilaat muistelivat kouluaan ja koulukaupunkiaan

Entiset käkisalmelaiset kokoontuvat joka syksy ”Kaisanpäivän juhlaan”, jonka järjestämisestä huolehtii nyt 137-vuotias Käkisalmen Rouvasväenyhdistys ry. Tämä vuonna juhla järjestettiin lauantaina 7. marraskuuta, jälleen Helsingin Karjalatalossa. Tällä kertaa juhla oli erityisluonne: se oli Käkisalmen oppikoulun 100-vuotisjuhla. Merkkivuotaksi oli jo kertaalleen ehditty muistaa juhlatilaisuudella Turussa, jossa Turun normaalikoulu vaalii Käkisalmen Yhteislyseon ja sen edeltäjien perinteitä. Karjalataloon oli saapunut 200 juhluviera, pääasiassa koulun entisiä oppilaita.

Juhlan avaukseksi mieskuoro Viipurin Lauluveikot lauloi dir.mus. Martti Neuvosen (koulun oppilas 1942—44) johdolla Fredrik Paciuksen Suomen laulun, Leevi Madetojan Valkeat kaupungit ja Reppurin laulun sekä Olli Nykäsen Karjalan.

Tervehdyssanoissaan fil.maisteri Paula Koho (o.s. Pettinen, oppilas 1936—40 ja 42—44) tähdensi Käkisalmen oppikoulun merkitystä koko itäiselle Karjalankannakselle. Oppilaita oli Käkisalmen ja sen maalaiskunnan lisäksi etenkin Metsäpirtistä, Raudusta, Sakkolasta, Räisälästä, Pyhäjärveltä, Hiitolasta, Kaukolasta ja Kurkijoelta. — Kanslianeuvos Olli Tenkanen (oppilas 1943—44) soitti pianolla Erkki Melartin Venelaulun, Ilmari Hannikaisen Muiston ja Aaron Tenkasen Valssi-improvisaation.

Juhlapuheen piti varatuomari Simo Kärävä (oppilas 1934—40) Hän aloitti tähdentämällä yhteisten muistojen merkitystä sekä oikeuttamme muistaa ja muistella. Puheeseen sisältyi katsaus Käkisalmen oppikoulun

vaiheisiin syksystä 1892, jolloin reaali- ja porvarikoulu aloitti toimintansa. Vuonna 1912 koulu muuttui kunnalliseksi oppikouluksi ja sai nimen Käkisalmen yhteiskoulu. Keski-koulu siirtyi 1923 valtiolle, mutta lukioluokat jäivät kaupungin vastuulle. Vasta 1930-luvulla koulu muuttui asteittain valtion omistamaksi Käkisalmen yhteislyseoksi, joka syksyllä 1935 sai nykyaikaisen koulutalon. Talvisota keskeytti koulun toiminnan. Jatkosodan syksynä 1942 koulutyö Käkisalmessa alkoi uudelleen, keski-koulu valtion omistamana ja lukioluokat kaupungin ylläpitäminä. Karjalan menetyksen jälkeen koulu siirrettiin syksyllä 1944 Turkuun, jossa sen perinteitä vaalii Turun normaalikoulu. Puheensa lopuksi varatuomari Kärävä käsitteli koulun merkitystä isänmaallisen hengen luoja ja Käkisalmen oppikoulun kasvatien osuutta jääkäriliikkeessä, vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä sekä vapaus-, heimo- ja itsenäisyysodissamme 1939—1945.

Professori Matti Lehtinen (oppilas 1939) lauloi Olli Tenkasen säestämänä Jean Sibeliuksen Koulutien sekä Oskar Merikannon Vallinkorvan laulun ja Myrskylinnun. Fil.tohtori Erkki Häsänen (oppilas 1942—44) lausui kolme runoa: Viljo Kojon (oppilas 1904—11). Veet välkky taas, Valto Saran Muuan muistokirjoitus ja Mirjami Lähteenkorvan (oppilas 1920—22) Vanha koulu. Juhla päättyi yhteisesti laulettuun Karjalaisten lauluun.

Juhlassa ja sitä seuranneilla illallisilla olivat kunniavieraina koulun entiset opettajat Inkeri Müller (1929—34), Viljo Lakio (1930—40), Lauri V. Lehto (1937—40) ja Irja Vie-

ras-Ahonen (1938—39).

Illallisen lomassa Matti Lehtinen lauloi Olli Tenkasen säestämänä. Turun normaalikoulun rehtori Pentti Päivänsalo esitti koulunsa tervehdyksen. Käkisalmen yhteislyseo jatkoi syksyllä 1944 toimintaansa Turun yhteislyseona sekä sittemmin Turun normaalilyseona ja normaalikouluna. Rehtori Päivänsalo tähdensi Käkisalmen-ajan perinteiden merkitystä normaalikoulun nykyisille opettajille ja oppilaille sekä kouluaajan luomien siteiden lujuutta.

Insinööri Martti Härkönen (oppilas 1936—40) kertoi, miltä Käkisalme — Priozersk — ja sen koulutalo näyttävät nykyisin. Tekn.tohtori Kauko Kokko (oppilas 1936—40 ja 42—44) selosti Käki-säätiön hanketta Käkisalmen sankarihauta-alueen kunnostamiseksi ja hautamuistomerkin aikaansaamiseksi. Priozerskin kaupunkineuvosto on antanut suostumuksen hankkeen toteuttamiseen.

Opetusneuvos Lauri V. Lehto esitti entisten opettajien ja muiden juhluvieraiden kiitoksen siitä, että Käkisalmen oppikoulun vaiheet on arvokkaasti tuotu esiin 100-vuotisjuhlassa, sekä muisteli lämpimästi koulun oppilaita ja opettajatovereitaan.

Juhlassa oli saatavilla Turun normaalikoulun 100-vuotishistoriikkia ”Turun Norssi 100”, jonka on toimitanut lehtori Sirpa Koski. Kirjasessa on Pirkko-Liisa Järvelän artikkeli Käkisalmesta Turkuun ja kuvajakso Käkisalmen oppikoulun vaiheista.

S. K.

Ohessa professori Aulis Ukkosen teksti koulun 100-vuotiselta taipaleelta.

Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

— 8 numeroa vuodessa, tilaushinta 70 markkaa —

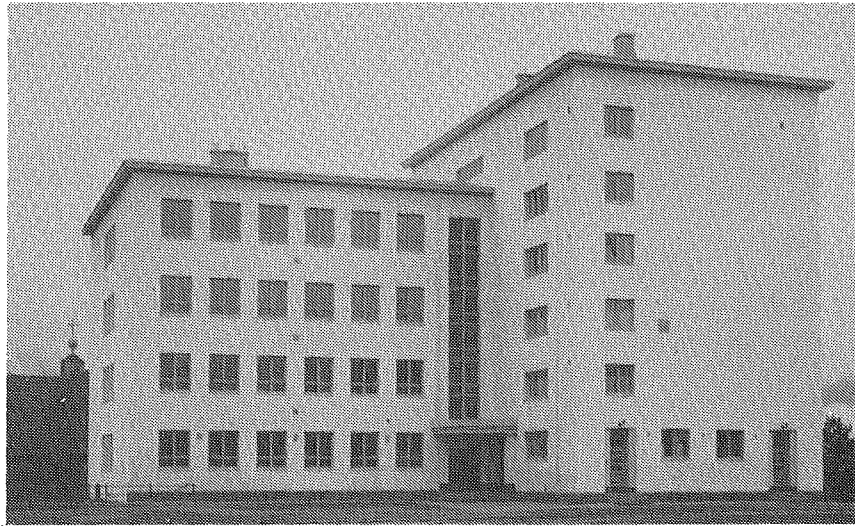
Suvannon Seutu puh. (931) 748 448 iltaisin

Käkisalmen Yhteislyseon vaihteita

Käkisalmen kaupunki syntyi karjalaisten Vuoksen suulle 1200-luvulla rakentaman linnan ympärille. 1400-luvulla se oli Novgorodin toiseksi suurin kaupunki. Kaupunki oli sekä Novgorodin vallan aikana 1300—1500-luvuilla että Ruotsin vallan aikana 1600—1700-luvuilla Käkisalmen läänin, joka käsitti itäisen Kannaksen, Laatokan Karjalan ja Pohjois Karjalan, pääkaupunki. Itsenäisyyden aikana kaupunki kehittyi voimakkaasti sekä itäisen Kannaksen koulukaupunkina että teollisuuden ja kaupan alueellisena keskuksena.

Koulukaupunkina Käkisalmi aloitti jo 1630-luvulla perustetulla alkeiskoululla eli pedagogiolla, johon Käkisalmen läänin maaherra oli määrännyt koulumestarin opettamaan kaupungin nuoria. Koulussa, jota jo alusta alkaen kävi nelisenkymmentä poikaa, opetettiin uskontoa, katekismusta, laskentaa ja kirjoitusta sekä ruotsinkielistä. Isovihan tukahdutti koulutoiminnan nk. vanhan Suomen alueella 1700-luvun alussa lähes puoleksi vuosisadaksi. Käkisalmen pedagogia alkoi toimia uudelleen Uudenkaupungin rauhan 1721 jälkeen Venäjään liitettyssä vanhassa Suomessa 1745. Katariina II uudistaessa Venäjän koululaitosta 1786 annetun uudistusmielisen koululain mukaan aukeni myös vanhassa Suomessa ja siis Käkisalmissakin koulutie myös tytöille useita vuosikymmeniä aikaisemmin kuin Ruotsin sääntöjä noudattavassa muussa Suomessa. Koulun opetuskielenä oli uudistuksen jälkeen saksa. Kun vanha Suomi, Venäjän valloitettua 1808—09 sodassa koko Suomen, 1912 liitettiin jälleen muun Suomen yhteyteen, pyrittiin alueen koulut yhdenmukaistamaan muun Suomen koulujen kanssa. Tästä syntyi monia ristiriitoja, koska muun Suomen koululaitos oli ruotsinkielinen ja huomattavasti vanhanaikaisempi kuin Karjalan koulut.

Monien vaiheiden jälkeen Senaatti määräsi 22. 6. 1892 perustettavaksi Käkisalmeen kolmiluokkaisen reaali- ja porvariskoulun, johon voitiin ottaa oppilaisiksi sekä tyttöjä että poikia. Käkisalmen reaali- ja porvariskoulun työ aloitettiin 10. 10. 1892 eli sata vuotta sitten. Jatkolukkioiden toiminta alkoi 4. 9. 1905. Syksyllä 1907 aloitti toimintansa viimeinen jatkolukko VIII luokka, jolloin Käkisalmen koulusta oli kehittynyt täydellinen, yliopistoon johtava oppilaitos, vaikka se hallinnollisesti

Käkisalmen yhteislyseon koulutalo sijaitsi Makkosenmäellä. Rakennuksen oli kouluhallituksessa suunnitellut arkkitehti Toivo Salervo ja se valmistui syksyllä 1935. Koulutalo vaurioitui puna-armeijan polttaessa Käkisalmea elokuussa 1941, mutta se saatiin korjatuksi niin, että koulu jatkoi siinä toimintaansa syksystä 1942 kevääseen 1944.

ti jakautui edelleen kahteen yksikköön 5-luokkaiseen reaali- ja porvariskoulun sekä jatkolukkiin (3 luokkaa).

Eri järjestelyvaiheiden jälkeen syksystä 1932 koulu toimi täyslaajuisena 8-luokkaisena valtion oppikouluna Käkisalmen Yhteislyseona. Itäinen ja kaakkoinen Kannas oli näin saanut yhtenäisen valtion ylläpitämän oppikoulun, jolla varmasti oli suuriarvoinen merkitys tämän elinvoimaisen alueen sivistyksellisenä runkona.

Koulun suuri hetki oli, kun uusi ajanmukainen koulutalo valmistui syyslukukauden 1935 alkuun (kuva 1), Koulurakennuksen valmistumisen tunnelmista kirjoitti Käkisalmen Sanomat: ”Käkisalmen Yhteislyseon taloa katselee sisältä kuin ilmestystä. Kaikkialla hohtaa vastaan puhtaus, kauneus ja tarkoituksenmukaisuus. Valoa on kaikkialla yllättävän paljon. Värit ovat hillittyjä vaihdellen valkoisesta harmaanhreään ja kellertävän ruskeasta tumman ruskeaan. Luokkien lattiat ovat kimmoisaa massaa, jopa eräissä luokissa lattia on päällystetty linoleummatolla.” Lukuisten onnitelujen ohella sai koulu heti alkajaisiksi lahjoituksen kaksipistinen stipendiraahasto, joista toinen aina vireältä Käkisalmen Rouvasväenyhdistykseltä.

Tuolloin valmistunut koulutalo on kestänyt kaikki Käkisalmea kohdanneet hävitykset viime sotien ajoilta ja

seisoo paikallaan ylväänä ja olosuhteet huomioon ottaen ainakin ulkoiselta olemukseltaan hyväkuntoisena vielä nykyäänkin (kuva 2). Nykyisin uusien isäntien aikana koulu toimii entisen kaltaisissa tehtävissä orpolasten internaatikouluna.

Käkisalmen oppikoulun eri vaiheiden vaikutusalueeksi muodostui pysyvästi itäinen Kannas Hiitolasta Rautuun. Tätä kuvaa jo reaali- ja porvariskoulun aikaan lukuvuoden 1904—05 oppilasjakautuma, joka kotipitäjittäin oli seuraava: Käkisalmen kaupunki ja maalaiskunta 50 oppilasta, Sakkola 11, Hiitola 9, Kaukola ja Räisälä 6, Metsäpirtti 5, Rautu, Muolaa ja Kurkijoki kustakin 3 sekä muualta em. alueen ulkopuolelta 11 oppilasta. Käkisalme-laisten oppilaiden osuus lisääntyi jatkuvasti, koska heillä oli koulunkäyntikustannuksissa kotikenttäetu maaseudulta oleviin oppilaisiin nähden. Esim. lukuvuonna 1938—39 oli käkisalmelaisia oppilaita jo 51 % eli 224 oppilasta. Käkisalmen maalaiskunnasta oli samana lukuvuonna 39 ja muualta ympäristökunnista oppilaita Sakkolasta 41, Hiitolasta 32, Raudusta 23, Kaukolasta 21, Pyhäjärveltä 19, Räisälästä 12, Metsäpirtistä 4, Kirvusta 3 ja Kurkijoelta 3 sekä koulun vaikutusalueen ulkopuolelta yhteensä 14. Tehokkaammin tuntui koulun vaikutus kaupungin ulkopuolella radanvarsikunnissa.

Talvisodan kynnyksellä alkoi syyslukukausi normaalisti 1. syyskuuta 1939. Kiristyneen tilanteen takia oli koulutyö pakko keskeyttää lokakuun 10. pnä. Koulun oppilasmäärä kohosi tuolloin ennätyslukemiin ollen kokonaisuudessaan 490. Ensimmäinen luokka aloitti ensimmäisen kerran 3-luokkaisena. Kun Moskovan neuvottelut marraskuussa keskeytyivät, alkoivat Kannakselta evakuoituidet ihmiset palailla takaisin koteihinsa ja keskeytetty koulutyö aloitettiin uudestaan Käkisalmen Yhteislyseossa 27. päivänä marraskuuta. Jo kolmen päivän kuluttua eli 30. 11. 1939 alkoi talvisota, joka välittömästi keskeytti koulutyön Käkisalmissa.

Suomalaiset joukot vapauttivat Käkisalmen elokuun 21. päivänä vuonna 1941. Omenakukkien kaupungit olivat venäläiset perääntyessään pahoin tuhonnet. Väestön paluu ja alueen jälleerakentaminen alkoivat kuitenkin ripeästi niin, että koulutyö pääsi alkamaan jo syyslukukaudella 1942 ensin 5-luokkaisena ja siitä laajentuen 8-luokkaiseksi. Lukioluokat perustettiin kuitenkin Yhteiskoulun nimellä Käkisalmen kaupungin anomuksesta jo 15. 10. 1942. Koulun rehtorina jatkoi maisteri Hilma Hiilos, mikä oli taakana siitä, että asiat luistivat perinteisesti ja asiantuntemuksella. Koulun oppilasmäärä kohosi syyslukukauden 1943 alkaessa jo 325:een, josta 161 uusia oppilaita. Koulun vaikutusalueen eteläisimmät kunnat Rautu ja Metsäpirtti olivat sotavuosina heikosti edustettuina, koska alueen asukkaat eivät suurelta osin voineet palata kotiseuduilleen.

Kevätlukukauteen 1944 päättyi Käkisalmen Yhteislyseon menestyksekkäs toiminta vieraan vallan miehittäessä taas kerran Karjalan ympäristöineen. Valtioneuvoston päätöksellä koulu siirrettiin syksyllä 1944 Turkuun, jossa se jatkoi toimintaansa rehtori Hilma Hiiloksen johdolla Turun Normaalilyseona, nykyiseltä nimeltään Turun Normaalikoulu. Mainittakoon, että Käkisalmen Rouvasväenyhdistys lahjoitti kuluvan vuoden toukokuussa 100-vuotiaalle koululle Käkisalmen vaakunan.

Kuten aikaisemmin on todettu muodostui Käkisalmen Yhteiskoulun—Yhteislyseon vaikutusalueeksi itäisen Kannaksen pitäjät Hiitola pohjoisessa sekä Metsäpirtti ja Rautu etelässä. Käkisalmen kaupungin ja maalaiskunnan osuus oppilaitoksesta muodosti vankan ytimen, joka kasvoi asteelta alkuvuosien kolmanneksella 1930-luvun loppuun yli puoleen. Koulun eteläpuolisista kunnista merkittävin osuus oli Sak-

kolalla ja Raudulla, joka perustui osaltaan Sakkolan Kiviniemessä sijainneeseen huomattavaan varuskuntaan ja Raudun asemaan rajapitäjänä merkittävine virkamieskuntineen. Maaseudun pienehkö osuus oppilasmäärästä johtui 1930-luvulla siitä, että talonpoikaista väestöä ei tuolloin vielä tuntenut suurta tarvetta lastensa kouluttamiseen ja toisaalta pienehköillä tiloilla raha oli niukassa, joten sitä ei riittänyt vieraalla paikkakunnalla tapahtuvaan suhteellisen kalliiksi muodostuvaan koulunkäyntiin. Edellä olevaa kuvaa oppilaiden vanhempien ammattijakautuma lukuvuonna 1936—37 yhteislyseossa:

- liikkeen ja palveluammattien harjoittajat 43 % (169 oppilasta)
- virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 32 % (124 oppilasta)
- maanviljelijät 17 % (69 oppilasta)
- työväestö 8 % (31 oppilasta)
- Yhteensä 100 % (393 oppilasta)

Maaseutukoululaisten, etenkin kauempaa kotoisin olevien, koulunkäynti tapahtui koulupaikkakunnan koulukodista käsin ts. oppilaat olivat täysihoidossa joko perheissä tai erikoisesti järjestetyissä useamman oppilaan käsittävissä oppilaskodeissa. Kotonäkynnit tapahtuivat joko viikoittain, viikonloppuisin tai kuukausittain eli pari kolme kertaa lukukaudessa. Tämä edellytti alaluokan oppilailta varhaisista itsenäistymistä kotiympyröistä ja vanhemmilta suurta luottamusta sekä

jälkikasvuunsa että täysihoidopaikan pitäjään. Rautatien varressa, lähellä asemaseutuja asuvat oppilaat kävivät koulua kotoaan päivittäin. Tällöin koulupäivät venyivät etenkin kauempana asuville pitkäkköiksi — kesti hien junan kulku Petäjäjärvelle ja Rautuun puoleen toistatunnin molemmiin puolin.

Kiviniemen Koppasilla oli 30-luvun lopulla koulukoti Käkisalmissa, jossa mm. allekirjoittanut asui tulevan kansanedustajan Esko Koppasen kanssa. Konsulinna Martta Grönlund piti vuosia koulukotia Käkisalmissa, jossa mm. allekirjoittaneen kaksi veljeä ja Sakkolan apteekkarin vesa Erkki Palmu nauttivat vieraanvaraisesta hoidosta ja hyvästä kasvatuksesta.

Käkisalmen Yhteiskoulu — Yhteislyseo sai toimia kotiseudullaan viisi vuosikymmentä. Koulun opettajakuntaan valikoitui aina ammattinsa hallitsevia, isänmaallisia opettajia ja kasvattajia, joilta lukuisat oppilaspolvet saivat hyvät perustiedot ja -taidot elämäntehtävänsä varten.

Käkisalmen Yhteislyseon rakennus seisoo edelleen ylväänä paikoillaan kuin odottamassa vaikutusalueensa oppilaiden väkivaltaisesti keskeytyneen koulunkäynnin jatkumista. Toivoamme hartaasti, että koulurakennuksen odotus pikaisesti toteutuisi.

Aulis Ukkonen,
professori

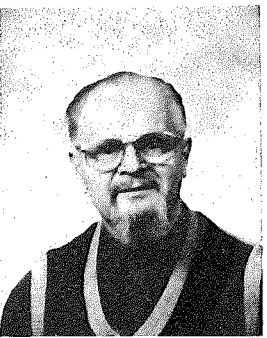
Muistatthan EDULLISET ILMOITUKSET

1 markka / palstamillimetri

• Kuolinilmoitukset • Kokoukset • Matkat ym.

Soitto iltaisin toimitukseen ☎ **931-748 448**

Kirjeitse os. **Rautasemantie 375, 37550 Moisio**

30 VUOTTA YRITTÄJÄNÄ
1962-1992

Verhoiluliike
Aapro Kiiski

41490 NIEMISJÄRVI
PUH. 941 - 845 724

On aika kiitokseen Sakkolan Sotainvalidit kiittävät

Kulunut vuosi on ollut Sakkolan Sotainvalidiosaston juhlavuosi. Olemme viettäneet osastomme perustamisen 50-vuotisjuhlaa monin eri tavoin, mutta jännittävintä oli, kun vuoden juhlinnat aloitettiin kotiseututietokellä osaston perustamispaikkakunnalle Sakkolaan. Retkeläiset kävivät Sakkolan Sankarihaudalla kunniottamassa sodissa kaatuneiden Sakkolan Sankarivainajien muistoa.

Joukkomme oli komea, peräti viisi linja-autoa starttasi Tampereelta suuntana Karjalan kannas ja synnyinseutu Sakkola. Retkeläiset veivät mukanaan juhlissa tarvittavat tarvikkeet, Suomen ja Venäjän liput, Suomessa tehdyn koivuristin, sekä monenlaista muuta tavaraa. Muun muassa nykyisille kirkonkylän koululapsille oli varattu lahjapaketit korvaukseksi sankarihauta-alueen siivouksesta.

Ohjelmaa sankarihaudalla

Monisatapäinen juhlayleisö oli paikalla, kun valtakuntien liput ryhmityivät ristille. Runsaista puheista ja ohjelmansuorittajien joukosta on mainittava mukana ollut Tampereen Sotainvalidien miesluokan Veljeskuoro. Kuoro juhlisti laulullaan monia tilaisuuksia, mutta ennen kaikkea Sakkolan sankarihaudalle lasketun havuseppeleen jälkeen lauletti laulu Oi kallis Suomenmaa oli kunnianosoituksen huipentuma. Kuoroa johti dir.mus. Alvar Kivimäki.

Lukuisista puheista mainittakoon Eversti Arvo Räisänen suomeksi ja venäjäksi pidetty puhe. Arvo Räisänen on ollut Moskovassa sotilasasiemiehenä, joten hän venäjänkielen taitoisena oli suurena apuna lukuisis-

Kolme Suomalaista Sotaveteraania, Arvo Räisänen, Martti Karonen, sekä Heikki Karttunen, toivottavat 13. 6. 1992 juhlayleisön tervetulleeksi Sakkolan Sotainvalidien 50-vuotisjuhlille Sakkolaan.

sa juhlia koskeneissa neuvotteluissa. Arvo on Viipurin poikia.

Kenttähartaudessa Kiviniemessä puhui ja päivän siunasi diakoni Riitta-Liisa Riikonen. Hän toimitti myös loppurukouksen sankarihaudalla.

Suomen ja Venäjän liput juhlistivat tilaisuuksia kenttähartaudessa Kiviniemessä ja Sakkolan sankarihaudalla, sekä Taipaleenjoen taistelupaikoilla. Lippujen kantajat ja kunniamartioissa seisovat henkilöt lienevät olleet kaikkein kovimmilla sinä helteenä kesäkuun päivänä.

Avustukset ja lahjoitukset

Osastomme anoi Sotainvalidien Veljesliitolta matka-avustusta, mut-

ta ennen kaikkea pyysimme veljesliittoa tukemaan yritystämme arvovalloillaan. Liittomme hallitus lähetti matkalle edustajansa, tiedotuspäällikkö Paavo K. Korhosen, ja lahjoitti matkakulujen korvauksena 5.000,-.

Samantyylinen avustusanomus oli aikaisemmin tehty myöskin Suvanto-Säätiölle, jossa toivottiin Säätiön tukevan toimintaamme arvovallallaan, mutta toivottiin myös rahallista tukea. Suvanto-Säätiö lahjoitti 1.000,- shekin, jonka Esko Kallonen luovutti 50-vuotisjuhlakokouksessa Kiviniemessä.

Lisäksi Karosen yhteisö auttoi matkalla monenlaisissa tehtävissä, ja lahjoitti kerhollemme 500,- rahaa. Voimistelu- ja Urheiluseura Sakkolan Jäntevä, joka viettää ensikesänä perustamisensa 80-vuotisjuhlia, lah-

joitti varansa 250,— Sakkolan Sotainvalidille.

Pitäjäjuhlat ja joulujuhlat Tampereella

Sakkolan pitäjäjuhlat pidettiin sotainvalidien ja -veteraanien järjestämänä 8—9. 8. 1992 Tampereella. Lauantai-illan juhla oli omistettu lähinnä sotainvalidien 50-vuotisen toiminnan merkeissä. Tilaisuudessa pidettyjen arpajaisten voitot oli nekin saatu lahjoituksin toimintamme tukijoilta.

Sakkolan Sotainvalidit ja -veteraanit viettivät 50-vuotisen toimintansa merkeissä yhteistä joulujuhlaa

90-vuotiaan Sakkolan KK:n Nuorisoseuran kanssa UKK-instituutissa Tampereella.

Juhlavuoden päätteeksi osastomme kiittää tukijoitamme ja lahjoittajia. Erikoisesti kiitämme Sakkolassa mukana olleita juhluvieraista, siellä olevia avustajia ja ohjelman suorittajia.

Ilman arvokasta apuamme ja tukeamme emme osastona olisi jaksaneet juhluvuotta näin ainutlaatuisesti viettää.

Toivotamme tukijoillemme Hyvää Uutta Vuotta!

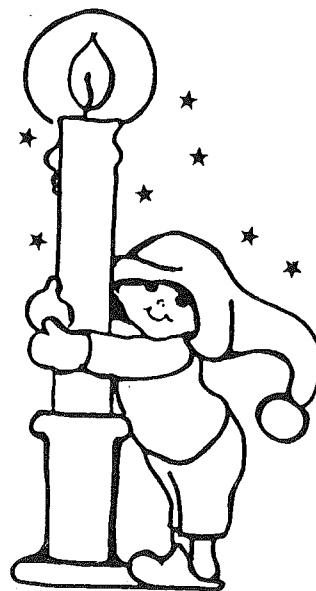
Tampereella joulukuun 1 pv 1992 Sakkolan Sotainvalidit ja veteraanit puolesta

Martti Karonen

Kilpailuista kiitosta

Karjalainen käsityöperinnekeruukilpailussa Viljo Purontaa pääsi viidennelle tilalle.

Myös Kaupunkikotien sisustuskilpailussa kunnostautunut Kerttu Erkama on sakkolalaista sukujuurta.

NYT
KESÄN 1993 MATKAT MYYNNISSÄ

SAKKOLAN KIVINIEMEEN

RYHMÄHINNAT alk. 280,- - 540,- 3 pv

410,- - 690,- 4 pv

SEURAMATKAT alk. 690,- 3 pv

Kiitämme asiakkaitamme yhteistyöstä ja toivotamme **Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!**

MATKAMAAILMA
VERKATEHTAANKATU 7 33100 TAMPERE ☎ (931) 120 322

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448 iltaisin

KESÄN -93

KOTISEUTUMATKAT
POHJOIS-KARJALASTA

SAKKOLAAN

Majoitus Kiviniemen Turistikeskus
josta retket ympäristöön
OMALLA BUSSILLA.
MYÖS LÄHIKUNTIIN.

KAIKKI MATKAT AJETAAN
8—10 h ryhmässä. Matkojen
kesto 2—3 päivää

Tiedustelut

MATKAMAAILMA
JOENSUU

Asiam. Hannu Pottonen Eno
Puh. 973 - 761 296 ilt.

SAKKOLAN HISTOR...

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uuno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

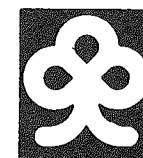
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

Putkiliike P Nuora Ky

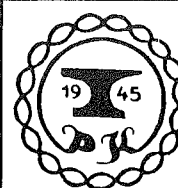
37560 KULJU

puh. 676 100

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoo — palvelee

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

**Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita**

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Lempäälän-Viialan Osuuspankki
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Uuno Pulakka